

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİ ARASINDA İNTERNET BAĞIMLILIĞI VE İNTERNET BAĞIMLILARININ PROFİLİ

Şükrü Balcı* – Birol Gülnar*

ÖZET

İletişim teknolojilerindeki gelişmelerin bir sonucu olarak hayatımıza giren internet; insanların ihtiyaç duyduğu her türlü bilgiye ulaşmalarına, eğlenceli ve hoşça vakit geçirmelerine ve sevdikleriyle eş zamanlı iletişimde bulunabilmelerine imkân tanıyan bir kitle iletişim aracıdır. Ancak internetin getirdiği bu kolaylıkların yanında çok sık kullanımdan kaynaklanan bir takım sorunlara da yol açtığı bir gerçektir. Söz konusu sorunların başında hiç kuşkusuz internet bağımlılığı gelmektedir. Bu çalışmada da üniversite öğrencilerinin internet bağımlılığı araştırılmıştır. Selçuk Üniversitesi'nde öğrenimini sürdüren 953 öğrenciden elde edilen verilere göre, katılımcıların yüzde 23.2'si internet bağımlılığı belirtisi göstermektedir. İnternet bağımlılığı üzerinde demografik değişkenlerin (cinsiyet ve aylık harcama miktarı) ayırt edici bir etkisi bulunmamaktadır. İnternet bağımlılarını, bağımlı olmayanlardan ayıran en güçlü iki değişken ise sırasıyla internet kullanım süresi ve internete duyulan güvendir. Açık bir ifadeyle internet bağımlıları daha uzun süre internet kullanmakta ve internete daha fazla güven duymaktadırlar.

Anahtar sözcükler: İnternet, internet bağımlılığı, üniversite öğrencileri

INTERNET ADDICTION AMONG UNIVERSITY STUDENTS AND THE PROFILE OF INTERNET ADDICTS

ABSTRACT

The Internet entered our lives as a development of the communication technologies and as such it enables us to reach all information that we need, further it enables us to have a fun and entertaining time and to communicate synchronously with our beloved ones. However, alongside these conveniences, there are some problems that arise from the overuse of the Internet. Without doubt, first of all is there the addiction to the Internet. This study has explored Internet addiction among university students. Data obtained from 953 students of the Selçuk University indicated that 23.2 % of participants showed symptoms of Internet addiction. Demographic variables of gender and monthly spending have not been found as effective on differentiating Internet addiction. The two strongest variables differentiating Internet addicts from non-addicts have been found as the Internet usage time and the felt confidence to the Internet. It has been shown that Internet addicts clearly spent more time online and felt more confidence to the Internet.

Keywords: The Internet, internet addiction, university students.

GİRİŞ

Bilgi teknolojisinin insanların hayatlarındaki en belirgin etkilerinden biri, durmadan artan internet kullanımınıdır. Öyle ki; bazı insanlar bu kitle iletişim aracı konusunda çok heyecanlıdır ve buna katılmaktan kendilerini alamıyor gibi görünmektedirler (Wang 2001: 919). İlk başlarda, bilgi arayışını, kişilerarası iletişimi ve ticari işlemleri kolaylaştırmak için tasarlanmış olsa da internet, kimi kullanıcılar için hayatlarının merkezinde ve karşısında direnmenin zor olduğu bir ortam haline almıştır. İnternetin

öneminin ve çevrimiçi kullanma miktarının dikkate değer şekilde artmasıyla da internet bağımlılığı toplumda sık görülür hale gelmektedir (Nalwa ve Anand 2003: 653). Özellikle okul çağındaki gençlerde oldukça sık görülen aşırı internet kullanımı; onların psikolojik ve bedensel gelişimlerini, sosyal ilişkilerini olumsuz yönde etkileyerek, akademik başarılarını düşürmektedir (Cengizhan 2003).

Bu tür kullanıcıların internet kullanımı aşırı ve kontrol dışıdır. Söz konusu durum bu kullanıcıların hayatına ciddi şekilde zarar vermektedir.

* Yrd. Doç. Dr., Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi

Öyle ki; bu kişilerin hayatlarında internet kullanımını sorunlara sebep olmaya başladıkça, istismara dönüşmektedir. İstismarın yanında genelde suçluluk, istek ve çevrimiçi geçirilen zamanı gizleme ya da azaltma girişimi yer almaktadır. İnternet istismarında bulunan kişiler, kendilerini kötü, endişeli ya da soyutlanmış hissettiklerinde ruh hallerini değiştirmek için interneti kullanmaktadırlar. Dolayısıyla patolojik internet kullanımı, çevrimiçi zamanın bir işlevi değildir; ancak insan hayatında internet kullanımı sonucunda ortaya çıkan bir rahatsızlıktır (Morahan-Martin ve Schumacher 2000: 14). Söz konusu bağımlılığın kaynağı yazı yazma, iletişim ortamı, yüz yüze iletişimin eksikliği, internet içeriği (örneğin, pornografi) ya da çevrimiçi sosyal faaliyetler (örneğin, chat odaları ve anında mesajlaşma, çevrimiçi oyunlar) gibi süreçleri içeren internet kullanımının bir veya birkaç özelliği nedeniyle ortaya çıkabilmektedir (Leung 2004: 334).

Örneğin, internette heyecan verici ve rahatlatıcı eğlencelerle karşılaşma beklentisi, normalde bu tarz tatminleri başka medyalar aracılığıyla yaşayan insanları internete çekebilmektedir. Çevrimiçi bir aşk yaşama ya da orada gerçek hayattakinden daha ilginç insanlarla karşılaşma ihtimali, gerçek hayatla kurulan bağların azalmasına yol açabilmektedir. Normalde hem kitle iletişim, hem de kişilerarası kanallar aracılığıyla karşılanan eğlence ihtiyaçlarının internet vasıtasıyla karşılanabilmesi, interneti kati bir şekilde aşırı kullanım için uygun bir zemin haline getirmektedir. Bu durum kendi içinde mantıksal olarak internetin diğer alanların yerini alarak; zamanın yeniden tahsisi bağlamında artan bir kullanıma işaret etmektedir (Song ve ark. 2004: 386-387).

İnternet bağımlılığı açısından öğrencilerin çok hassas bir noktada durdukları görülmektedir. Öğrencilerin profesyonel gelişimi konusunda internetin vaat ettikleri ve okul hayatlarında internetin ayrılmaz bir parça haline gelmesi; yerleşelerde internet kullanımının önünü açmıştır. Bu durum, öğrencilerin patolojik internet kullanımı karşısında risk altında kalma ihtimallerini artırmakta etkilidir. Bilgisayarla ilerleyen toplum, öğrencilerin teknolojik bir çevrede işlem yapabilme yeterliliklerini geliştirmelerini gerektirmektedir. Ancak, internet kullanımının psikolojik olarak bağımlılık taşı-

yan özelliklerinin sayısında görülen artış, eğitimciler ve psikologların internetin insanların sağlığı üzerindeki etkisi konusunda artan bir kaygıya kapılmalarına sebep olmaktadır (Nalwa ve Anand 2003: 653-654).

İşte Selçuk Üniversitesi öğrencileri üzerinde yürütülen bu araştırma; öğrencilerin internet kullanım ölümlerini belirlemeyi; onların internet bağımlılık düzeylerini, internet bağımlılıklarının bağımlı olmayanlardan nasıl farklılaştığını ve internet bağımlılığında etkili temel değişkenlerin neler olduğunu tespit etmeyi amaçlamaktadır.

1. LİTERATÜR TARAMASI

1.1. İnternet Bağımlılığı

Yeni bir bağımlılık türü olarak internet bağımlılığı, son yıllarda sosyoloji, psikoloji ve iletişim başta olmak üzere farklı disiplinlerden araştırmacıların dikkatini çeken önemli bir çalışma alanı haline gelmiştir. İnternet bağımlılığının standart bir tanımı olmadığı halde, araştırmacılar arasında böyle bir olgunun varlığı kabul görmektedir (Chou ve ark. 2005: 365). "İnternet bağımlılığı" terimi ilk kez psikiyatrist Dr. Ivan Goldberg tarafından patolojik internet kullanımını nitelendirmek için teklif edilmiştir. Goldberg (1996) "İnternet Bağımlılığı Bozukluğunu" birden çok temel tanı ölçütü ile tanımlamaktadır. Bunlar; ağda geçirilen zamanı artırma isteği, ağla ilgili hayal kurma, plânlardan daha uzun süre internette kalma, sürekli fiziksel, sosyal ya da psikolojik sorunlara sahip olmak vb. Griffiths'e (1998: 73) göre aşırı internet kullanımı birçok durumda sorun teşkil etmeyebilir, ancak sınırlı sayıda da olsa durum incelemeleri göstermektedir ki; bazı bireylerin aşırı internet kullanması gerçek bir bağımlılıktır ve gerçek bir kaygı kaynağıdır. Yazar ayrıca internet kullanımının bir tür teknoloji bağımlılığı (bilgisayar bağımlılığı gibi) ve davranış bağımlılıklarının bir alt türü (saplantılı bir şekilde kumar oynama gibi) olduğunu ifade etmektedir (aktaran Chou ve Hsiao 2000: 66).

Kandell (1998: 12), internet bağımlılığını "bağlandıktan sonra yapılan faaliyetten bağımsız olarak internete psikolojik bağlılık duymak" şeklinde tanımlamaktadır.

Young (1998: 237-244) ise bağımlı internet kullanımı, “sarhoş edici bir madde alımı içermeyen bir dürtü kontrol bozukluğu” şeklinde tanımlamakta ve “patolojik kumar oynamaya” benzetmektedir. Yazara göre internet bağımlıları, internetle ilgili kaygı duymakta (örneğin, daha önceki çevrimiçi faaliyetleri düşünmek ya da gelecekte çevrimiçi zamanla ilgili beklenti içine girmek); tatmin olmak için interneti gittikçe artan süreler boyunca kullanmakta; internet kullanımını kontrol etmek, kesmek ya da durdurmak için başarısız ve tekrarlayan girişimlerde bulunmakta; internet kullanımını azaltmaya çalıştığında rahatsızlık, ruh halinde değişkenlik, depresyon ya da huzursuzluk hissetmekte; baştaki niyetten farklı olarak daha uzun süre çevrimiçi kalmakta; önemli ilişkilerin, işlerin, eğitim ya da kariyer imkânlarının internet kullanımı yüzünden tehlikeye girmesini ya da bunları kaybetme riskini yaratmakta; aile üyelerine, terapistlere ya da diğer kişilere internetle olan bağımlı kapsamını gizlemek için yalan söylemek ve interneti, sorunlardan kaçmak ya da hoş gitmeyen bir ruh halinden (örneğin, umutsuzluk, suçluluk, kaygı ve depresyon hissi) kurtulmak için kullanmak gibi örüntüler sergilemektedir.

İnternet bağımlılığında, alkol bağımlılığına benzer şekilde insanların kendilerini maddenin etkisine maruz bırakması söz konusudur (Chen ve ark. 2004: 50, Işık 2007: 45). Öyle ki; tatmin olabilmek için gittikçe daha fazla alkol tüketmesi gereken bir alkolik gibi, bağımlılar da düzenli olarak çok uzun süreler boyunca çevrimiçi kalabilmektedir. Ayrıca, bağımlılar çevrimiçi faaliyetlerinin doğasını maskeleyerek, özellikle bu davranışın kapsamını ve doğasını gizlemek için her çareye başvurmaktadır. Dürtü kontrol bozukluklarının çoğunda kişinin saplantılı davranışı, çoğunlukla belli bir eylemin gerçekleştirilmesi ile ortadan kalkan acı verici gerginliğin ve huzursuzluğun artışından kaynaklanır. Örneğin gergin anlarında bir alkolik içki içmek isterken, aşırı yeme bozukluğuna sahip bir kişi yiyeceklere saldırır. Her iki durumda da saplantılı davranış vasıtasıyla altta yatan duygusal gerginlik azaltılır ve bu durum gelecekteki davranış için bir ödül yerine geçer. Aynı şekilde, bir internet bağımlısının internet kullanımı bilgi edinme amacından çok, hayatın sorunlarıyla başa çıkma bağlamında sığınılan psikolojik bir kaçıştır (Young 2004: 405).

İnternette bir kullanıcı ilk başta örneğin bir chat odasına sadece eğlence amacıyla girebilir. Tekrarlar sonucunda, çevrimiçi chat’leşme “kötü bir günle” başa çıkmak için ilk yapılan şey haline alabilir. Ardından chat odalarında harcanan zaman aile, okul ya da işle ilgili durumlara karışıkça “kötü günler” artar ve böylece chat odalarına daha fazla zaman ayrılarak kişisel sorunlardan kaçış yolu aranır (Song ve ark. 2004: 387).

Soule ve arkadaşlarına (2003: 65) göre internet bağımlılığının 5 tipi bulunmaktadır. Bunları sıralayacak olursak:

1. *Sanal Seks Bağımlılığı*: Yetişkinlere özgü sohbet odası ve sanal porno bağımlılığı olarak dikkat çekmektedir.
2. *Sanal İlişki/ Arkadaşlık Bağımlılığı*: Sohbet odaları ve sanal porno sitelerinde arkadaşlıklar edinme
3. *İnternette Kumar Bağımlılığı*: Aşırı derecede kumar oynama, alış-veriş yapma ve açık arttırma ya da bahis sitelerini kullanma
4. *İhtiyaç Dışı Bilgi Arama Bağımlılığı*: Gereğinden fazla web veya veri bankalarında tarama yapma
5. *Bilgisayar Bağımlılığı*: Aşırı derecede oyun oynama ve program hazırlama (yazma) bağımlılığı.

Günümüzün şehir hayatında kolay kolay kurulamayan sosyal bağlantıların internet üzerinden kurulabilmesi; yabancılarla kolaylıkla ve risksiz bir şekilde ilişkiye geçilebilmesi; insanların kendi kendilerini dizginlemeden özgürce düşüncelerini ve duygularını ifade edebilmeleri; kendilerinin göstermek istedikleri yönlerini abartarak sunabilmeleri; internet üzerindeki paylaşma ortamlarında ses çıkarmadan diğer insanları dikizleme olanağının bulunması bağımlılık oluşturmada interneti çekici kılan faktörlerin başında gelmektedir. Bunun yanında her an el altında olması, yasaklanmış olana ulaşabilmeyi kolaylaştırması, oyun oynamaya, risk almaya yardım etmesi de internet kullanımını artıran diğer etmenler olarak göze çarpmaktadır (Ekinci 2002).

İnternet bağımlılığı üzerine yapılan araştırmalar sonucunda tanımlanan belirtiler Tablo 1’de ayrıntılı olarak gösterilmektedir (Sally 2006: 6):

Tablo 1. İnternet Bağımlılığının Belirtileri

Grup	Belirtiler
Davranışsal Etkiler	<ul style="list-style-type: none"> • Tolerans: Gözle görülür biçimde giderek artan miktarda çevrimiçi zaman geçirme ihtiyacı • Niyetlenildiğinden daha uzun ve daha sık internet kullanma • İnternetle bağlantılı etkinliklerde büyük miktarda zaman harcama • Kullanım düzeyi hakkında yalan söyleme • Zihnin süreli internetle meşgul olması • Problemlerden kaçış için internet kullanma • Muhtemelen internet kullanımından kaynaklanan sürekli bir fiziksel, toplumsal, mesleki ve psikolojik bir soruna sahip olduğunu bilmesine rağmen, kişinin internet kullanımını devam ettirmesi
Fiziksel ve Ruhsal Etkiler	<ul style="list-style-type: none"> • Geri Çekilme Belirtisi: İnternet kullanımının sonuçlarını endişe içinde karşılama, internet hakkında saplantılı düşüncelere kapılma • İnternet kullanımını kontrol etme veya azaltmak için sürekli arzu duymak • Kan basıncı, kalp dolaşım sistemi, stres, hatırlama zorlukları, konsantrasyon eksikliği, baş, mide ve kas ağrıları ile görme zayıflıklarındaki artış • Durgunluk, uykusuzluk, panik atak ve kızgınlık hallerindeki artış
Sosyal Etki	<ul style="list-style-type: none"> • İnternet kullanımı sebebiyle önemli sosyal, mesleki veya boş zaman etkinliklerinin terk edilmesi • İş yerinde artan bir gerilim ve rekabet sonucunda verimliliğin düşmesi • Çalışma günlerinin uzaması, boş zamanların azalması.

Yukarıdaki tabloyu açıklar mahiyette benzer bir değerlendirmede bulunan Chou ve Hsiao'ya (2000: 68) göre de bazı şartların oluşması durumunda insanların internet bağımlısı oldukları düşünülebilmektedir. Söz konusu koşulları sıralayacak olursak: (1) internet bireylerin hayatlarındaki en önemli faaliyet halini alır ve düşünme sistemlerinde baskın bir konuma gelirse; (2) internet kullanımı onlarda "gerçek dünyadan kaçış" ya da başka benzer deneyimlere yol açarsa; (3) istenen etkiyi elde edebilmek için çok uzun çevrimiçi saatler geçirmeleri gerekirse; (4) çevrimdışı olduklarında kendilerini rahatsız ya da huzursuz hissederse; (5) internet kullanımı onlar ve aileleri, öğretmenleri ya da arkadaşları arasında ve onların, diğer çalışmalara veya uykuya ayıracakları zaman ile internette harcayacakları zaman arasında çatışmaya yol açarsa; (6) internet kullanımlarını kesmeye ya da azaltmaya çalıştıkları halde bir süre sonra eski kullanım örüntülerine geri dönerlerse.

1.2. İnternet Bağımlılığı Üzerine Yapılan Araştırmalar

İnternet Bağımlılığı 1996 yılında Amerikan Psikoloji Derneği'nin Yıllık Toplantısı'nda Kimberly S. Young tarafından ortaya atıldığından

bu yana; psikoloji, sosyoloji ve iletişim gibi farklı disiplinlerden akademisyenlerin ve araştırmacıların üzerinde ciddi tartışmalar yürüttüğü önemli çalışma alanlarından birisi haline gelmiştir.

Örneğin bu alanda ilk çalışmalardan biri Scherer (1997) tarafından Teksas Üniversitesi'nde eğitim gören 531 öğrenci üzerinde yürütülmüştür. Araştırmada katılımcılara on soru sorulmuş ve sorulardan en az üçünü olumlu yanıtlayan 49 kişi (yüzde 13) bağımlı olarak kabul edilmiştir. Çalışmanın sonuçları değerlendirildiğinde, araştırmaya katılan öğrencilerin % 13'ü, internet kullanımlarının onların akademik çalışmalarına ve mesleki başarılarına engel olduğunu ve aynı zamanda da sosyal hayatlarına müdahale ettiğini bildirmişlerdir. Öğrenciler arasında yüzde 2'lik bir kısım ise internetin hayatlarında tamamıyla olumsuz etkiye yol açtığını düşünmektedir. Çalışmada internet bağımlısı olarak belirlenen 49 katılımcının 35'i (yüzde 71.4) erkek, 14'ü (yüzde 28.6) kadındır. Scherer, araştırmasında cinsiyete göre bağımlı olmayan kişiler arasında, internet kullanımı bakımından anlamlı bir farklılaşmaya rastlamamıştır. Yine araştırma sonuçları internet bağımlısı kişilerin oyunlar, bültenler, sohbet odaları vb. hizmetleri kullandıklarını ve daha çok online ilişkiler aradıklarını göstermektedir.

Benzer bir çalışmada Young (1998), bağımlı kullanıcılarda internetin, diğer bağımlılıklarda olduğu gibi kişisel, ailevi ve mesleki sorunlara yol açtığını bildirmektedir. Söz konusu sorunlar arasında özellikle uyku düzeninin bozulması ve fiziksel yorgunluk gibi şikâyetler önde gelmektedir. Çalışmada ayrıca internet bağımlılarının büyük bir kısmının interneti iki yönlü iletişim işlevi için kullandığı; bunun yanında bağımlı olmayanlar genelde bilgilendirme amaçlı kullanıma ağırlık verdikleri tespit edilmiştir. İnternet bağımlısı denekler haftalık 38.5 saat internet kullanırken; bağımlı olmayanlar haftalık ortalama 4.9 saat internete bağlanmaktadır. Cinsiyet bakımından araştırmaya katılan 396 internet bağımlısının 157'si erkek, 239'u ise kadındır. Bağımlılar arasında erkek kullanıcılar, interneti güç ve şiddet içeren çevrimiçi oyunlar için daha çok tercih ederken; kadınlar kendi görüntülerini saklayabilmelerine imkân tanıyan anonim iletişim yöntemlerine ağırlık vermektedirler. Yazara göre aşırı internet kullanımı öğrencilerde derslerden alınan düşük notlar, dönem uzatma ve hatta üniversiteden atılma gibi önemli akademik sorunlara neden olabilmektedir.

Bu sonuçları destekler mahiyette Alfred Üniversitesi'nde gerçekleştirilen bir çalışmada, okuldan atılmaların en önemli nedenlerinden birinin internet bağımlılığı olduğu sonucuna varılmıştır. Uzun süreli internet kullanıcılarının, interneti arada bir kullanan kişilere kıyasla dersleri kaçırma ihtimallerinin iki kat daha fazla olduğu ortaya konmuştur. Çıkış görüşmelerine göre, üniversiteden ayrılan 75 birinci sınıf öğrencisinden 32'sinin her gece en az altı saat internet kullandığı ve bu bağlamda en popüler saatlerin sabah sekiz ile on iki arası olduğu görülmüştür (aktaran Yuen ve Lavin 2004: 379).

Morahan-Martin ve Schumacker (2000: 13-21), UCLA Yalnızlık Ölçeği vasıtasıyla 277 yüksek okul öğrencisi üzerinde yaptıkları araştırmalarında, katılımcıların yüzde 8.1'inin patolojik internet kullanıcısı olduğu bulgulamışlardır. Öğrencilerin yüzde 27.2'si patolojik internet kullanıcısı belirtisi taşımazken; yüzde 64.7'si riskli grup (sınırlı belirtiler gösterenler) içerisinde yer almaktadır. Süre olarak patolojik internet kullanıcıları haftada ortalama 8.1 saat internette kalmaktadırlar. Çalışmada erkeklerin

kadınlara kıyasla daha fazla patolojik kullanım belirtileri gösterdikleri ortaya konulmuştur. Araştırmacılara göre patolojik internet kullanıcılarının teknolojik açıdan bilgili, online oyunlar ve chat odaları gibi etkileşimli ve gerçek zamanlı faaliyetlere katılan; çevrimiçiye kendini rahat ve yeterli hisseden erkeklerden oluştuğu tahmin edilmektedir. Ayrıca, araştırmada UCLA Yalnızlık Ölçeği'ne göre patolojik kullanıcıların daha yalnız kişiler olduğu savunulmaktadır. Öte yandan bağımlılığın mı yalnızlığa yol açtığı, yoksa yalnızlığın mı bağımlılığa sebep olduğu bu araştırmanın cevap veremediği sorular arasında yer almaktadır.

Chou ve Hsiao (2000: 65-78) Tayvan'daki 12 üniversite ve kolejde eğitim gören toplam 910 öğrenci üzerinde yürüttükleri araştırmalarında, 54 (yüzde 6) öğrencinin internet bağımlısı olduğunu bulgulamışlardır. Çalışmada internet bağımlılarının, bağımlı olmayan gruba göre üç kat daha fazla çevrimiçi kaldıkları; anında mesajlaşma, e-posta ve oyunlar gibi hizmetlere daha çok zaman ayırdıkları belirlenmiştir. Bağımlı grup, internetin eğlenceli, ilginç, interaktif ve tatmin edici olduğunu düşünmekte; kendi çalışmaları ve günlük hayatları üzerindeki etkilerini, bağımlı olmayanlara kıyasla daha olumsuz olarak nitelendirmektedirler. Araştırmanın sonuçlarına göre internet bağımlıları haftalık 20-25 saat internet kullanırken; bağımlılık belirtisi göstermeyenler 5-10 saat internete bağlanmaktadır. İlâveten bağımlı ve bağımlı olmayan grupların okul arkadaşları/ dostlar, ebeveynler ve öğretmenlerle ilişkileri üzerinde internetin etkileri bakımından bir farklılık söz konusu değildir. Bir başka anlatımla hem internet bağımlıları hem de bağımlı olmayanlar, internet kullanımının bu üç ilişki türü üzerinde oldukça olumlu bir etkisinin olduğunu ifade etmişlerdir.

Asya kültürü bağlamındaki bir diğer çalışmada Lin ve Tsai (2002: 411) Tayvan'ın farklı bölgelerindeki liselerde eğitim gören toplam 753 öğrenciyi örneklem olarak almışlardır. Sonuçlar incelendiğinde ankete katılanların yüzde 17'si internet bağımlılığı belirtisi göstermektedir. Ayrıca internet bağımlılarının, bağımlı olmayanlara göre duygulanım arayışı ve utançlıktan kurtulma gibi nedenlerle internete daha çok yöneldikleri belirlenmiştir. Fakat iki grup arasında hayat deneyimi arayışı ve heye-

can-macera arayışı konusunda bir farklılık belirlenmemiştir. Yazarlara göre ergenler arasında kişisel kimliğin kazanılması gibi güçlü gelişme ihtiyaçları, sosyal utangaçlıkların kırılması vasıtasıyla sağlanabilirken; bu durum internet bağımlılığını körükleyen bir etken olarak ortaya çıkmaktadır.

İnternet bağımlılığı ve bunun etkileri konusunda yürüttükleri çalışmada Kubey ve arkadaşları (2001) 542 üniversite öğrencisiyle görüşmüşlerdir. Katılımcıların yüzde 90'ı kendilerini internet bağımlısı olarak sınıflandırmamıştır. İnternet bağımlıları ise, internet kullanımı nedeniyle okuldaki işlerinde sorun yaşadıklarını, ders saatini kaçırdıklarını, suçluluk ve kontrol eksikliği hissettiklerini ifade etmişlerdir (aktaran Yuen ve Lavin 2004: 380).

Nalwa ve Anand (2003: 653) ise Hindistan'daki 16-18 yaş aralığındaki öğrencilerin internet bağımlılıklarının kapsamını başlangıç düzeyinde araştırmışlardır. Çalışmanın sonuçları incelendiğinde internet bağımlıları ile bağımlı olmayan grup arasında anlamlı davranışsal ve işlevsel kullanım farklılıkları bulunmaktadır. Bağımlılar internette, bağımlı olmayanlardan daha fazla zaman harcamaktadır. Bağımlıların çevrimiçi zaman geçirmek için diğer işlerini erteledikleri, gece geç saatlerde internette oldukları için uykusuz kaldıkları ve internetsiz hayatın sıkıcı olacağını düşündükleri belirlenmiştir. Yazarlar ayrıca katılımcılara UCLA Yalnızlık Ölçeği de uygulamışlardır. Ölçekte, bu iki grup arasında anlamlı farklılıklar bulunmuş ve internet bağımlılarının puanının bağımlı olmayanlardan yüksek olduğu görülmüştür.

Tsai ve Lin (2003: 650-651) Tayvan'daki 700 lise öğrencisi üzerinde yürüttükleri araştırmalarında, bağımlı öğrencilerin internet kullanım süresini yönetmede zorlandıklarını ve böylelikle internet başında çok uzun kaldıklarını bulmuşlardır. Yazarlar internet başında geçirilen zaman aşırılığının internet bağımlılığına neden olduğunu bildirmektedirler. Çalışmada internet bağımlılığının en temel belirleyicisi olarak internet kullanım süresi bulunmuştur.

Johansson ve Götestam (2004: 223-228) Norveç'te konuyla ilgili 12-18 yaş aralığındaki 1591 sık kullanıcı arasında yaptıkları çalışma-

larında, katılımcıların yüzde 4.02'sinin internet bağımlısı, yüzde 17.66'sinin ise riskli kullanıcı olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Doğal olarak bu çalışmada problemlili kullanıcı oranı yüzde 21.68 olarak gerçekleşmiştir. Regresyon analizi sonuçlarına göre ise; internet kullanım sıklığı, internete bağlanılan yer ve internet kullanım amaçları internet bağımlılığını belirleyen temel değişkenler konumundadır.

Bir başka Avrupa araştırmasında Simkova ve Cincera (2004: 538-539) Çek Cumhuriyeti'nden 341 üniversite öğrencisiyle görüşmüşlerdir. Katılımcılar cinsiyetlerine göre karşılaştırıldığında farklı sonuçlar elde edilmiştir. 142 kız öğrencinin yüzde 1'i bağımlı iken; 199 erkek öğrencinin yüzde 9'u bağımlı bulunmuştur. Bu sonuçlara göre Çek Cumhuriyeti'ndeki üniversite öğrencileri arasında internet bağımlılığı konusunda erkek öğrenciler daha sıklıkla sorun yaşamaktadır. Benzer şekilde internet bağımlısı öğrencilerle bağımlı olmayan öğrenciler arasında internet kullanım zamanı açısından da anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir. İnternet bağımlısı denekler haftada 44 saatlerini internet başında geçirirlerken; bağımlı olmayan öğrenciler haftalık 13 saat internet kullanmaktadırlar. Yazarlara göre ciddi bir şekilde chat ve anında mesajlaşma gibi internet hizmetlerini kullanan öğrencilerin, ortalama üniversite öğrencilerine kıyasla internet bağımlılığı belirtileri gösterme ihtimalleri daha yüksektir. Ancak chat'leşme aktiviteleri mi bağımlılık yapıyor, yoksa bağımlı kişiler mi chat'leşmeyi tercih ediyor bilinmemektedir.

Niemz ve arkadaşları (2005: 562) Nottingham Trent Üniversitesi'nden 371 İngiliz öğrenci üzerinde yaptıkları araştırmalarında, katılımcıların yüzde 18.3'ünün patolojik internet kullanımını belirttiklerini gösterdiğini bulmuşlardır. Araştırma sonuçlarına göre internet bağımlıları, bağımlı olmayanlara nazaran akademik, sosyal ve kişilerarası ilişkilerinde daha fazla problem yaşamaktadırlar.

Sally (2006: 26) Hong Kong Üniversitesi'nde eğitimlerini sürdüren 410 öğrenci üzerinde yaptığı araştırmasında yirmi maddeden oluşan Young'ın İnternet Bağımlılık Ölçeği'ni kullanmıştır. Sonuçlar, çalışmaya katılan öğrencilerin yüzde 18'inin bağımlılık belirtisi gösterdiğini ortaya koymaktadır. Regresyon analizi

bulguları, akademik performans ve cinsiyetin, Hong Kong’lu öğrenciler arasında internet bağımlılığının en önemli iki belirleyicisi olduğunu göstermektedir.

Türkiye’deki literatür incelendiğinde ise bu alanda çok az sayıda çalışmanın olduğu dikkat çekmektedir. Bu çalışmalardan birinde Balta ve Horzum (2008: 194: 189) Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi’nin altı farklı bölümünden toplam 292 kişiyle görüşmüşlerdir. Araştırmada cinsiyet yönünden erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre internet bağımlılığı düzeylerinin yüksek olduğu bulunmuştur. Haftada sekiz saatten fazla internete bağlı kalan öğrencilerin, haftada sekiz saatten az internete bağlı kalan öğrencilerden internet bağımlılık düzeyi olarak daha yüksek olduğu ortaya çıkmıştır. Öğrencilerin sosyo ekonomik statüleri ise internet bağımlılığı düzeylerine etkisi bakımından anlamlı bir farklılık oluşturmamaktadır.

Işık (2007: 172-173,) doktora tezi kapsamında Gazi Üniversitesi’nden 563 öğrenci ile gerçekleştirdiği araştırmasında; internetin, öğrencilerin sosyal çevre ile ilişkileri üzerinde etkilerini belirlemiştir. Faktör analizi sonuçları dört bağımlılık tipini ortaya çıkarmıştır. Bunlar sırasıyla; bireysel oryantasyon+sosyal oyun, bireysel oyun+sosyal oyun, sosyal oryantasyon+bireysel anlama ve sosyal anlama. Deneklerin internet kullanım sonrası arkadaşlarıyla, ailesiyle ve eş/sevgili ile iletişimlerinde bir kayıp yaşayıp yaşamadıkları üzerine verdikleri cevaplar; bir etkinin muhakkak söz konusu olduğunu göstermektedir. Aile ile yüz yüze iletişimlerinde kayıp yaşayanların oranı yüzde 21.9 iken; arkadaşlarla yüzde 18.4’lük ve eş/sevgili ile ilişkilerde yüzde 5.9’luk bir azalma olduğu kaydedilmiştir.

Yukarıdaki literatür taraması ışığında, bu çalışmada aşağıda sıralanan sorulara yanıtlar aranmaya çalışılacaktır:

Araştırma Sorusu 1: Katılımcıların internet bağımlılıkları hangi düzeydedir?

Araştırma Sorusu 2: Katılımcıların internet bağımlılık maddelerine verdikleri yanıtların dağılımı nasıldır?

Araştırma Sorusu 3: Katılımcıların internet kullanım alışkanlıkları ile internet bağımlılık arasında ne tür bir ilişki vardır?

Araştırma Sorusu 4: İnternet bağımlıları, bağımlı olmayanlardan farklı olarak ne tür bir profile sahiptirler?

Araştırma Sorusu 5: Demografik değişkenlerin ve internet kullanım davranışlarının internet bağımlılığını belirleme düzeyi nedir?

2. YÖNTEM

Çalışma, katılımcıların (Selçuk Üniversitesi öğrencileri) oransal olarak internet bağımlılıklarını ve internet bağımlılarının profilini ortaya koymayı amaçlayan betimsel (descriptive) bir karaktere sahiptir. Bununla birlikte çalışmada internet bağımlılarının, bağımlı olmayanlara göre ayırt edici özelliklerinin ortaya konması da bir diğer amaç olarak belirlenmiştir.

2.1. Araştırmanın Uygulanması ve Örneklem

Üniversite öğrencilerinin internet bağımlılığı düzeylerini belirlemek üzere Selçuk Üniversitesi örneğinde bir saha araştırması gerçekleştirilmiştir. Dolayısıyla çalışmanın nüfusunu Selçuk Üniversitesi’nde eğitim gören öğrenciler oluşturmaktadır. Selçuk Üniversitesi, farklı bölgelerden gelen ve farklı kültürlere sahip seksen binin üzerindeki öğrencisiyle, Türkiye’nin en büyük üniversitelerinden biri konumdadır. Yine Selçuk Üniversitesi, son yıllarda internet teknolojisi alanında gerçekleştirdiği büyük yatırımlarla tüm öğrencilerin internet hizmetlerinden yararlanmasını olanaklı hale getirmiştir. Çalışmada özellikle üniversite öğrencilerinin seçilmesinin nedeni ise, onların internet erişimlerinin ve bilgi birikimlerinin olması, dolayısıyla diğer nüfus gruplarına kıyasla internet kullanıcısı olma ihtimallerinin daha yüksek düzeyde bulunmasıdır.

Örneklemin belirlenmesinde rastlantısal örneklem alma tekniklerinden basit rastlantısal örneklem alma tekniği esas alınmıştır; Konya merkezde Alâeddin ve Meram Yerleşkeleri’nde faaliyet gösteren fakülte ve yüksekokul öğrencilerine yüz yüze anket uygulanmıştır. Ön inceleme sonucunda 953 anket analiz için uygun görülmüştür.

Örneklem, on dokuz (19) farklı fakülte/yüksek okulda öğrenim gören toplam dokuz yüz elli üç (953) öğrenciden oluşmaktadır. Katılımcıların yüzde 49.7'si (N= 474) erkek, yüzde 50.3'ü (N= 479) ise kadındır. Katılımcıların yaş ortalaması 21.46 ve aylık harcamalarının ortalaması ise 412.32 TL'dir.

Katılımcıların yüzde 4.5'i (N= 43) hazırlık sınıfında, yüzde 27.3'ü (N= 260) birinci sınıfta, yüzde 32.5'i (N= 310) ikinci sınıfta, yüzde 20.9'u (N= 199) üçüncü sınıfta, yüzde 13.6'sı (N= 130) dördüncü sınıfta, yüzde 1.2'si ise (N= 11) beşinci sınıfta öğrenim görmektedirler. Fakülte/yüksek okul dağılımında ise en yüksek düzeyde katılım Mühendislik Mimarlık Fakültesi (yüzde 19.6, N= 187), Fen Edebiyat Fakültesi (yüzde 13.5, N= 129), İletişim Fakültesi (yüzde 13.2, N= 126) ve Sosyal Bilimler M.Y.O'nda gerçekleşirken (yüzde 13.0, N= 124), en düşük düzeyde katılım ise Devlet Konservatuvarı (yüzde 0.1, N= 1), Güzel Sanatlar Fakültesi (yüzde 0.2, N= 2) ve Tıp Fakültesi'nde (yüzde 0.6, N=6) gerçekleşmiştir.

2.2. Veri Toplama Araçları

Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin internet kullanım alışkanlıklarını, bağımlılık düzeylerini ve internet bağımlılığının belirleyicilerini ölçmek için 19 sorudan oluşan bir anket formu hazırlanmıştır. Anket formu katılımcılar tarafından anlaşılabilir şekilde, konu ile ilgili yapılmış araştırmalardan yararlanılarak düzenlenmiştir. Soru formundaki ilk dört soru ile katılımcıların interneti haftalık ve günlük kullanım süreleri, internet kullanım amaçları ve internete nereden bağlandıkları belirlenmeye çalışılmıştır. Deneklerden on puanlık bir ölçekte (bu ölçek; (1) Hiç güvenilirmez, (10) Oldukça güvenilir şeklinde oluşturulmuştur) internete duydukları güven düzeyini puanlamaları istenmiştir. Yine beş soru ile katılımcıların demografik özelliklerinin belirlenmesi hedeflenmiştir.

Araştırmada üniversite öğrencilerinin internet bağımlılığını ölçmek için Young'un (1998) "*İnternet Bağımlılık Ölçeği*" kullanılmıştır. Sekiz maddeden oluşan internet bağımlılığı ölçeğinde, söz konusu maddelerin beşine "evet" yanıtını veren katılımcılar "internet bağımlısı" olarak nitelendirilmiştir. Ölçeğin güvenilirliğini belirlemek için elde edilen

Cronbach alpha katsayısı .716, Spearman-Brown değeri .693'dür.

2.3. Verilerin Analizi ve Kullanılan Testler

Alan araştırması 1-15 Mayıs 2008 tarihleri arasında katılımcılarla yüz yüze görüşme yoluyla gerçekleştirilmiştir. Elde edilen veriler, SPSS 15.0 istatistik programı kullanılarak elektronik ortamda işlenmiştir. Verilerin analizinde sırasıyla; anket sorularını cevaplayanların internet kullanım davranışları ve demografik özelliklerini belirlemek amacıyla frekans analizi ile farklı gruplar arasındaki internet kullanım özellikleri bakımından olası farklılıkları tespit etmek amacıyla ki-kare (chi-square) testi kullanılmıştır. İnternet bağımlılarının bağımlı olmayanlardan nasıl farklılaştığını ortaya koymak amacıyla da doğrusal ayırma analizi (linear discriminant analysis) esas alınmıştır.

3. BULGULAR

3.1. Katılımcıların İnternet Bağımlılığı Düzeyleri

Bu çalışmada üniversite öğrencilerinin internet bağımlılık düzeylerini ölçmek amacıyla 8 maddeden oluşan Young'un (1998) "*İnternet Bağımlılık Ölçeği*" kullanılmıştır. Söz konusu internet bağımlılığı ölçeğinde, maddelerin beşine "evet" yanıtını veren katılımcılar "internet bağımlısı" olarak nitelendirilmiş, beşin altında cevap verenler ise internet bağımlısı olarak görülmemiştir. Norveç'te yürüttükleri bir çalışmada Young (2008) ölçeğini kullanan Johansson ve Götestam (2004) ise 3 ve 4 maddede "evet" yanıtını verenleri "riskli internet kullanıcısı" olarak nitelendirmişlerdir. İşte bu çalışmada da Johansson ve Götestam'ın (2004) uyguladığı üçlü kategori esas alınmıştır. Bu amaçla 1-2 soruya "evet" yanıtı veren internet bağımlısı olarak görülmezken; 3-4 "evet" yanıtı veren riskli kullanıcı ve 5 ve üzeri "evet" yanıtında bulunanlar internet bağımlısı olarak kabul edilmiştir.

Katılımcıların bağımlılık ölçeğine verdiği "evet" yanıtlarının ortalamasının 2.83 olarak tespit edilmiştir. Bu ortalama değer Johansson ve Götestam'ın (2004) çalışmasında elde edilen değere göre (2.5) yüksek bir değerdir. Bunun yanı sıra bağımlı katılımcıların bağımlılık

maddeleri ortalaması 5.87, bağımlı olmayanların ise 1.92'dir.

Tablo 2 internet bağımlılığı maddelerine "evet" yanıtını veren katılımcıların hem genel örnekleme göre hem de "internet bağımlı olmayan" (1-2 evet grubu), "riskli kullanıcı" ve "internet bağımlısı" gruba göre ayrı ayrı oranlarını içermektedir. Buna göre genel örnekleme içerisinde katılımcıların en yüksek düzeyde "evet" yanıtını verdikleri ilk iki madde (sırasıyla) yüzde 62.9 oranında "Başlangıçta niyetlendiğinizden daha uzun süre mi internete bağlıyorsunuz?" ile

yüzde 54.8 oranında "İnternete kapıldığınızı/bağlandığınızı hissediyor musunuz?" maddeleri olmuştur. Diğer yandan genel örnekleme içerisinde katılımcıların en düşük düzeyde "evet" yanıtını verdikleri iki madde ise yüzde 20.5 oranında "İnternete bağlanma yüzünden önemli işinizi, eğitiminizi veya mesleki bir fırsatı hiç riske attınız mı?" maddesi ile yüzde 21.6 oranında "İnternet kullanımınızı azaltmak veya durdurma girişimlerinizde kendinizi huzursuz, karamsar ya da sınırlı hissediyor musunuz?" maddeleri olmuştur.

Tablo 2. İnternet Bağımlılığı Maddelerine "Evet" Yanıtı Verenlerin Dağılımları

Young'ın (1998) İnternet Bağımlılık Ölçeği	İnternet Bağımlılığı Kategorileri (Semptom Araşkları)			
	1-2 Evet (Bağımlı Değil)	3-4 Evet (Riskli Grup)	5+ Evet (Bağımlı)	Genel (Evet)
	(%)	(%)	(%)	(%)
İnternete kapıldığınızı/bağlandığınızı hissediyor musunuz?	33.0	77.6	95.0	54.8
Doyuma ulaşmak için internette daha çok zaman geçirme ihtiyacı hissediyor musunuz?	7.4	40.8	75.3	31.4
İnternet kullanımınızı denetim altında tutmak veya azaltmak için girişimlerde bulundunuz mu?	14.4	36.8	59.4	28.9
İnternet kullanımınızı azaltmak veya durdurma girişimlerinizde kendinizi huzursuz, karamsar ya da sınırlı hissediyor musunuz?	6.4	18.0	62.6	21.6
Başlangıçta niyetlendiğinizden daha uzun süre mi internete bağlıyorsunuz?	55.1	84.9	89.5	62.9
İnternete bağlanma yüzünden önemli işinizi, eğitiminizi veya mesleki bir fırsatı hiç riske attınız mı?	3.8	18.4	60.7	20.5
Aile üyeleri, arkadaş ya da başkalarına internet ile meşguliyetinizin derecesini gizlemek amacıyla hiç yalan söylediniz mi?	5.8	19.5	64.4	22.2
İnterneti sorunlardan kaçma veya bir huzursuzluk/kaygı duygusundan kurtulma yolu olarak kullanır mısınız?	27.6	48.2	81.3	41.4

İnternet bağımlısı grup içerisinde katılımcıların en yüksek düzeyde "evet" yanıtını verdikleri ilk iki madde (sırasıyla) yüzde 95.0 oranında "İnternete kapıldığınızı/bağlandığınızı hissediyor musunuz?" ile yüzde 89.5 oranında "Başlangıçta niyetlendiğinizden daha uzun süre mi internete bağlıyorsunuz?" maddeleri olmuştur. Diğer yandan bağımlı grubun en düşük düzeyde "evet" yanıtını verdikleri iki madde ise yüzde

59.4 oranında "İnternet kullanımınızı denetim altında tutmak veya azaltmak için girişimlerde bulundunuz mu?" maddesi ile yüzde 60.7 oranında "İnternete bağlanma yüzünden önemli işinizi, eğitiminizi veya mesleki bir fırsatı hiç riske attınız mı?" ifadesini taşıyan maddedir.

Riskli grup içerisinde ise katılımcıların en yüksek düzeyde "evet" yanıtını verdikleri ilk

iki madde (sırasıyla) yüzde 84.9 oranında “Başlangıçta niyetlendiğinizden daha uzun süre mi internete bağlanıyorsunuz?” ile yüzde 77.6 oranında “İnternete kapıldığınızı/bağlandığınızı hissediyor musunuz?” maddeleri olmuştur. Diğer yandan riskli grubun en düşük düzeyde “evet” yanıtını verdikleri iki madde ise yüzde 18.0 oranında “İnternet kullanımınızı azaltmak veya durdurma girişimlerinizde kendinizi huzursuz, karamsar ya da sınırlı hissediyor musunuz?” maddesi ile yüzde 18.4 oranında “İnternete bağlanma yüzünden önemli işinizi, eğitiminizi veya mesleki bir fırsatı hiç riske attınız mı?” maddeleridir.

Son olarak internet bağımlısı olmayan gruba ilişkin oranlar ele alınacaktır. Buna göre bağımlı olmayan grup içerisinde ise katılımcıların en yüksek düzeyde “evet” yanıtını verdikleri ilk iki madde (sırasıyla) yüzde 55.1 oranında “Başlangıçta niyetlendiğinizden daha uzun süre mi internete bağlanıyorsunuz?” ile yüzde 33.0 oranında “İnternete kapıldığınızı/bağlandığınızı hissediyor musunuz?” maddeleri olmuştur. Bu maddeler riskli gruba paralellik arz etmektedir. Diğer yandan internet bağımlısı olmayan grubun en düşük düzeyde “evet” yanıtını verdikleri iki madde ise yüzde 3.8 oranında “İnternete bağlanma yüzünden önemli işinizi, eğitiminizi

veya mesleki bir fırsatı hiç riske attınız mı?” maddesi ile yüzde 5.8 oranında “Aile üyeleri, arkadaş ya da başkalarına internet ile meşguliyetinizin derecesini gizlemek amacıyla hiç yalan söylediniz mi?” maddeleri olmuştur.

Bu değerlendirmeler ışığında internet bağımlılığı maddelerine katılımcılar tarafından verilen “evet” yanıtlarının aslında genel örneklem ve söz konusu diğer gruplara göre önemli ölçüde farklılık göstermediği söylenebilir.

3.2. İnternet Kullanım Sıklığı ve İnternet Bağımlılığı

Söz konusu gruplandırmaya göre katılımcıların yüzde 23.2’si internet bağımlılığı belirtisi gösterirken; % 28.4’ü ise riskli internet kullanıcı grubunda bulunmaktadır. Araştırmaya katılanların yüzde 48.4’ü ise internet bağımlısı olmayan kategoride yer almaktadır. Katılımcıların internet kullanım sıklığı dağılımı da şu şekilde gerçekleşmiştir: Sorulara cevap verenlerin % 19.9’u haftada bir gün, % 31.9’u haftada 2-3 gün, % 21.5’i haftada 4-5 gün, % 26.7’si de her gün düzenli olarak internet kullandığını ifade etmiştir. Sonuçlardan da anlaşıldığı gibi, haftada 2-3 gün internet kullanıcıları katılımcılar arasında ilk sırada yer almaktadır.

Tablo 3. Haftalık İnternet Kullanım Oranına Göre İnternet Bağımlılığı Düzeyleri

Haftalık İnternet Kullanımı	İnternet Bağımlılığı Kategorileri			
	Bağımlı Olmayan	Riskli Kullanıcı	İnternet Bağımlısı	Genel Toplam
	(%)	(%)	(%)	(%)
Haftada 1 Gün	65.8	21.6	12.6	19.9
Haftada 2-3 Gün	54.9	25.7	19.4	31.9
Haftada 4-5 Gün	44.4	29.3	26.3	21.5
Her Gün Düzenli	30.7	36.2	33.1	26.7
Genel Toplam	48.4	28.4	23.2	100.0

$X^2= 63.6; sd= 6; p< .001$

Katılımcıların internet bağımlılıkları ve riskli kullanıcı oranlarının internet kullanım sıklıklarına ilişkin çapraz tablo sonuçları incelendiğinde ise; daha seyrek kullanımı temsil eden “haftada 1 gün” ve “haftada 2-3 gün” internet kullanımında internet bağımlıları ve riskli kullanıcı oranlarının daha düşük olmasına karşın; sık kullanımı temsil eden “haftada 4-5 gün” ve “her gün düzenli” kullanım kategorilerinde bu grupların oranlarının açık biçimde daha yüksek

olduğu göze çarpmaktadır. Söz konusu çapraz tablonun ki-kare analiz sonuçları da incelenmiş ve bu farklılaşmanın anlamlı olduğu ortaya konmuştur ($X^2= 63.6, p< .001$). Daha basit bir biçimde ifade etmek gerekirse, internet bağımlısı ve riskli internet kullanıcıları olan katılımcılar daha sık internet kullanmaktadırlar.

3.3. Cinsiyet İle İnternet Kullanım Sıklığı ve İnternet Bağımlılığı

Bu başlık altında da cinsiyet değişkenine göre internet kullanım sıklığının ve internet bağımlılığının betimsel olarak bir farklılık gösterip

göstermediği incelenmiştir. Tablo 4’de yer alan sonuçlarda da görüldüğü gibi erkeklerin % 16.7’si, kadınların da % 23.2’si haftada bir gün internet kullandığını; erkeklerin % 29.3’ü, kadınların ise % 34.4’ü haftada iki-üç gün internet kullandığını ifade etmişlerdir.

Tablo 4. Cinsiyete Göre Haftalık İnternet Kullanımı ve İnternet Bağımlılığı

Cinsiyet	Haftalık İnternet Kullanımı					İnternet Bağımlılığı Kategorileri			
	1 Gün	2-3 Gün	4-5 Gün	Her Gün Düzenli	Genel Toplam	Bağımlı Olmayan	Riskli Kullanıcı	İnternet Bağımlısı	Genel Toplam
	(%)	(%)	(%)	(%)	(%)	(%)	(%)	(%)	(%)
Erkek	16.7	29.3	22.2	31.9	49.7	44.9	30.6	24.5	49.7
Kadın	23.2	34.4	20.9	21.5	50.3	51.8	26.3	21.9	50.3
G. Toplam	19.9	31.9	21.5	26.7	100.0	48.4	28.4	23.2	100.0
$X^2= 16.7; sd.= 3; p< .01$						$X^2= 4.51; sd.= 2; p> .05$			

Yine Tablo 4’e göre erkeklerin % 22.2’si, kadınların % 20.9’u haftada dört-beş gün internet kullandığını; erkeklerin % 31.9’u, kadınların ise % 21.5’i her gün düzenli olarak internet kullandığını belirtmişlerdir. Haftada dört-beş günlük ve her gün düzenli olarak internet kullanımı “sık kullanım” olarak kabul edildiğinde betimleyici de olsa erkek katılımcıların kadın katılımcılara göre daha sık internet kullandıklarını söylemek mümkündür.

Erkek katılımcıların yüzde 24.5’i, kadınların ise yüzde 21.9’u internet bağımlılığı belirtisi göstermektedirler. Öte yandan erkek katılımcıların yüzde 30.6’sı, kadınların ise yüzde 26.3’ü riskli internet kullanıcısı sınıfındadırlar. Yine erkek katılımcıların yüzde 44.9’u, kadınların ise yüzde 51.8’i internet bağımlılığı belirtisi göstermemektedirler. Oranlardan da anlaşılacağı üzere internet bağımlılığı ve riskli kullanıcı kategorisindeki katılımcılar cinsiyetlerine göre ciddi anlamda farklılık göstermemektedir ($X^2= 4.51; p> .05$).

3.4. Öğrenim Görülen Sınıf İle İnternet Kullanım Sıklığı ve İnternet Bağımlılığı

Katılımcıların öğrenim gördükleri sınıflara göre haftalık internet kullanım düzeyleri anlamlı bir şekilde farklılaşmaktadır ($X^2= 27.5;$

$p< .05$). Yüzelik dağılım oranları incelendiğinde; hazırlık sınıfında okuyanların haftada 2-3 gün, birinci sınıf öğrencilerinin haftada 2-3 gün, ikinci sınıf öğrencilerinin her gün düzenli, üçüncü sınıf öğrencilerinin haftada 2-3, dördüncü sınıf öğrencilerinin her gün düzenli ve beşinci sınıf öğrencilerinin haftada 2-3 gün internet kullanımı bakımından daha yüksek rakamlara sahip olduğu ortaya çıkmaktadır.

Katılımcıların öğrenim gördükleri sınıflara göre internet bağımlılık düzeyleri bakımından anlamlı bir farklılaşma bulunmamaktadır ($X^2= 3.98; p> .05$). Bir başka anlatımla sınıflara açısından internet bağımlılıkları birbirine yakın yüzelik değerlere (yüzde 18 ile yüzde 27 arasında) sahiptir.

3.5. İkamet Şekli İle İnternet Kullanım Sıklığı ve İnternet Bağımlılığı

Katılımcıların ikamet biçimleri ile onların internet kullanım sıklıklarına ilişkin frekans analizi ve çapraz tablo sonuçları Tablo 6’da yer almaktadır. Evde yalnız yaşayanların yüzde 33.3’ü, evde arkadaşlarıyla birlikte kalanların yüzde 29.4’ü, ailesiyle birlikte ikamet edenlerin yüzde 30.5’i, yurttan kalanların yüzde 23.6’sı ve pansiyon veya otelde yaşayanların yüzde 50’si her gün düzenli internet kullanmaktadır.

Tablo 5. Bağlı Olunan Sınıfa Göre Haftalık İnternet Kullanımı ve İnternet Bağımlılığı

Sınıf	Haftalık İnternet Kullanımı					İnternet Bağımlılığı Kategorileri			
	1 Gün	2-3 Gün	4-5 Gün	Her Gün Düzenli	Genel Toplam	Bağımlı Olmayan	Riskli Kullanıcı	İnternet Bağımlısı	Genel Toplam
	(%)	(%)	(%)	(%)	(%)	(%)	(%)	(%)	(%)
Hazırlık	25.6	34.9	11.6	27.9	4.5	44.2	34.9	20.9	4.5
1. Sınıf	21.9	35.0	23.1	20.0	27.3	48.8	26.5	24.6	27.3
2. Sınıf	21.6	27.1	21.9	29.4	32.5	48.4	30.3	21.3	32.5
3. Sınıf	17.6	32.7	24.6	25.1	20.9	49.2	28.1	22.6	20.9
4. Sınıf	13.1	33.1	16.9	36.9	13.6	47.7	25.4	26.9	13.6
5. Sınıf	27.3	54.5	9.1	9.1	1.2	45.5	36.4	18.2	1.2
G. Toplam	19.9	31.9	21.5	26.7	100.0	48.4	28.4	23.2	100.0
$X^2= 27.5$; $sd.= 15$; $p< .05$					$X^2= 3.98$; $sd.= 10$; $p> .05$				

Katılımcıların ikamet şekillerine göre internet bağımlılık oranları incelendiğinde ise bir farklılaşmanın olmadığı dikkat çekmektedir ($X^2 = 14.5$; $p> .05$). Yüzdeler dağılımları incelediğimizde; araştırmaya katılanlar arasında evde yalnız yaşayanların yüzde 42.9'u, evde arka-

daşlarıyla birlikte kalanların yüzde 23.2'si, ailesiyle birlikte ikamet edenlerin yüzde 28.2'si, akrabalarıyla birlikte oturanların yüzde 40'ı, yurttan kalanların yüzde 20.9'u ve pansiyon veya otelde yaşayanların yüzde 16.7'si internet bağımlılığı belirtisine sahiptirler.

Tablo 6. İkamet Etme Şekline Göre Haftalık İnternet Kullanımı ve İnternet Bağımlılığı

İkamet Şekli	Haftalık İnternet Kullanımı					İnternet Bağımlılığı Kategorileri			
	1 Gün	2-3 Gün	4-5 Gün	Her Gün Düzenli	Genel Toplam	Bağımlı Olmayan	Riskli Kullanıcı	İnternet Bağımlısı	Genel Toplam
	(%)	(%)	(%)	(%)	(%)	(%)	(%)	(%)	(%)
Evde Yalnız	4.8	42.9	19.0	33.3	2.2	33.3	23.8	42.9	2.2
Evde Arkadaşlarla	14.7	31.7	24.2	29.4	32.1	46.4	30.4	23.2	32.1
Ailemle	24.4	25.2	19.8	30.5	13.7	46.6	25.2	28.2	13.7
Akrabalarımla	20.0	60.0	20.0	0.0	0.5	40.0	20.0	40.0	0.5
Yurttan	22.9	33.3	20.2	23.6	50.8	51.2	27.9	20.9	50.8
Pansiyon/Otel	0.0	16.7	33.3	50.0	0.6	16.7	66.7	16.7	0.6
Genel Toplam	19.9	31.9	21.5	26.7	100.0	48.4	28.4	23.2	100.0
$X^2 = 24.1$; $sd.= 15$; $p> .05$					$X^2 = 14.5$; $sd.= 10$; $p> .05$				

Bu sonuçlara göre, yalnızlık internet bağımlılığını körükleyen bir unsur olarak ön plana çıkmaktadır. Çünkü evde yalnız yaşayanların toplamda yüzde 66.7'si riskli ve bağımlı kategori içerisinde yer almaktadır.

3.6. Aylık Harcama Miktarıyla İnternet Kullanım Sıklığı ve İnternet Bağımlılığı

Katılımcıların internet kullanım sıklıklarının onların aylık harcama miktarlarına göre betimleyici de olsa tutarlı biçimde farklılaştığı gözlenmiştir ($X^2= 43.4$; $p< .001$). Şöyle ki Tablo 7'de de görüldüğü gibi 50-249 TL ve 250-449

TL arasında aylık harcama yapan katılımcıların daha çok haftada 2-3 gün internet kullanım kategorisinde; buna karşılık aylık 450-649 TL ve 650 TL üzerinde harcama yapanların her gün düzenli internet kullanım kategorisinde

daha yüksek yüzdelere sahip olduğu ortaya çıkmaktadır. Özellikle 650 TL üzerinde aylık harcama yapan katılımcıların yüzde kırk gibi yarıya yakın bir kısmı, her gün düzenli olarak internete bağlanmaktadır

Tablo 7. Aylık Harcama Miktarına Göre Haftalık İnternet Kullanımı ve İnternet Bağımlılığı

Harcama Miktarı	Haftalık İnternet Kullanımı					İnternet Bağımlılığı Kategorileri			
	1 Gün	2-3 Gün	4-5 Gün	Her Gün Düzenli	Genel Toplam	Bağımlı Olmayan	Riskli Kullanıcı	İnternet Bağımlısı	Genel Toplam
	(%)	(%)	(%)	(%)	(%)	(%)	(%)	(%)	(%)
50-249 TL	26.7	34.1	17.8	21.5	14.5	51.9	26.7	21.5	14.5
250-449 TL	23.0	36.1	21.3	19.7	45.8	52.0	25.8	22.2	45.8
450-649 TL	13.7	26.6	24.7	35.1	29.0	40.6	35.1	24.4	29.0
650 ve Üzeri	14.0	27.0	19.0	40.0	10.7	47.0	25.0	28.0	10.7
Genel Toplam	19.9	31.9	21.5	26.7	100.0	48.4	28.4	23.2	100.0
X ² = 43.4; sd.= 9; p< .001					X ² = 12.2; sd.= 6; p> .05				

Öte yandan analiz sonuçları incelendiğinde; katılımcıların harcama düzeylerine göre bağımlı olmayan, riskli kullanıcı olma ve internet bağımlılığı durumlarında bir farklılık gözlenmemiştir (X²= 12.2; p> .05). Bununla birlikte aylık 50-249 TL harcama yapanların yüzde 21.5'i, aylık 250-449 TL harcama yapanların yüzde 22.2'si, aylık 450-649 TL harcamada bulunanların yüzde 24.4'ü, 650 TL ve üzeri harcama yapanların yüzde 28'i internet bağımlılığı belirtisi taşımaktadırlar. Özellikle 50-249

TL ve 250-449 TL arasında aylık harcamada bulunan katılımcıların yarıdan fazlası, bağımlı olmayan grup içerisinde yer almaktadır.

3.7. İnternete Bağlanılan Yer İle İnternet Kullanım Sıklığı ve İnternet Bağımlılığı

Katılımcıların internete bağlandıkları yerler ile onların internet kullanım sıklıklarına ilişkin frekans analizi ve çapraz tablo sonuçları (betimleyici bulgularla) ayrıntılı olarak incelenmiştir.

Tablo 8. İnternete Bağlanılan Yere Göre Haftalık İnternet Kullanımı ve İnternet Bağımlılığı

İnternete Bağlanılan Yer	Haftalık İnternet Kullanımı					İnternet Bağımlılığı ve Riskli Kullanıcı			
	1 Gün	2-3 Gün	4-5 Gün	Her Gün Düzenli	Genel Toplam	Bağımlı Olmayan	Riskli Kullanıcı	İnternet Bağımlısı	Genel Toplam
	(%)	(%)	(%)	(%)	(%)	(%)	(%)	(%)	(%)
Evden	15.0	25.6	23.3	36.0	40.5	45.1	28.8	26.2	40.5
Okuldan	31.9	36.3	27.5	4.4	9.5	48.4	23.1	28.6	9.5
İnternet Cafe	31.9	45.8	13.9	8.4	17.4	53.6	27.7	18.7	17.4
Kütüphane	28.6	14.3	14.3	42.9	0.7	42.9	42.9	14.3	0.7
Tanıdıkların Ev/İşYeri	22.2	44.4	25.0	8.3	3.8	69.4	16.7	13.9	3.8
Yurttan	15.0	29.6	21.3	34.1	28.0	47.2	31.5	21.3	28.0
Genel Toplam	19.9	31.9	21.5	26.7	100.0	48.4	28.4	23.2	100.0
X ² = 113.0; sd.= 15; p< .001					X ² = 15.3; sd.= 10; p> .05				

Tablo 8’de de görüldüğü gibi, ilk üç internet kullanım sıklık kategorisinde katılımcıların internete bağlandıkları yere göre ciddi bir farklılaşma gözlenmezken; evden (N= 139, yüzde 36.0) ve yurttan (N= 91, yüzde 34.1) internete bağlanan katılımcıların; okuldan (N= 4, yüzde 4.4), internet kafeden (N= 14, yüzde 8.4) ve tanıdıkların ev/iş yerinden (N= 3, yüzde 8.3) internete bağlanan katılımcılara göre “her gün düzenli kullanım” kategorisinde daha yüksek oranlara ulaştıkları gözlenmiştir.

Bir başka noktada katılımcıların internete bağlandıkları yer ile internet bağımlılıkları arasında anlamlı bir farklılaşma bulunmamaktadır ($X^2= 15.3$; $p> .05$). Analiz sonuçları incelendiğinde; evden internete bağlananların yüzde 26.2’si, okuldan internete girenlerin yüzde 28.6’sı, internet kafeden internete bağlananla-

rın yüzde 18.7’si, kütüphaneden internete bağlananların yüzde 14.3’ü, tanıdıkların iş yeri ya da evinden internete girenlerin yüzde 13.9’u ve yurttan internete bağlananların yüzde 21.3’ü internet bağımlılığı belirtisi taşımaktadırlar. Özellikle evden ve okuldan internete bağlanan katılımcıların; kütüphaneden, yurttan, internet kafeden ve tanıdık ev/iş yerinden bağlanan katılımcılara göre internet bağımlılık oranlarının daha yüksek olduğu dikkati çekmektedir.

3.8. İnternet Kullanım Amacı İle İnternet Kullanım Sıklığı ve İnternet Bağımlılığı

Çapraz tablolar aracılığıyla betimleyici bir şekilde incelenen bir diğer konu ise katılımcıların internet kullanım sıklıkları ile internet bağımlılıklarının onların internet kullanım amaçları açısından değerlendirilmesidir.

Tablo 9. Kullanım Amacına Göre Haftalık İnternet Kullanımı ve İnternet Bağımlılığı

İnternet Kullanım Amacı	Haftalık İnternet Kullanımı					İnternet Bağımlılığı ve Riskli Kullanıcı			
	1 Gün	2-3 Gün	4-5 Gün	Her Gün Düzenli	Genel Toplam	Bağımlı Olmayan	Riskli Kullanıcı	İnternet Bağımlısı	Genel Toplam
	(%)	(%)	(%)	(%)	(%)	(%)	(%)	(%)	(%)
Olayları Takip Etme	24.5	28.8	23.2	23.6	24.4	57.9	23.6	18.5	24.4
E-Mail/ Anında Mesajlaşma	16.0	36.1	21.7	26.2	34.8	43.1	34.9	22.0	34.8
Online Oyun Oynamak	21.3	25.5	17.0	36.2	4.9	42.6	17.0	40.4	4.9
Web’de Sörf Yapma	8.5	27.7	27.7	36.2	4.9	21.3	40.4	38.3	4.9
Online Alışveriş	26.7	46.7	13.3	13.3	1.6	46.7	26.7	26.7	1.6
Ödevler İçin	33.5	32.9	18.1	15.5	16.3	63.9	23.2	12.9	16.3
Hobi	8.1	27.4	22.6	41.9	13.0	37.9	26.6	35.5	13.0
Genel Toplam	19.9	31.9	21.5	26.7	100.0	48.4	28.4	23.2	100.0
$X^2= 63.0$; $sd.= 18$; $p< .001$						$X^2= 65.6$; $sd.= 12$; $p< .001$			

Tablo 9’da ayrıntılı biçimde yer alan bulgulara göre ilk üç internet kullanım sıklık kategorisinde katılımcıların interneti kullanım amaçlarına göre ciddi bir farklılaşma gözlenmezken, interneti hobisi olduğu için (N= 52, yüzde 41.9), online oyun oynamak (N= 17, yüzde 36.2) ve sörf yapmak için (N= 18, yüzde 38.3) kullanan katılımcıların; e-mail/anında mesajlaşma (N= 87, yüzde 26.2), olayları takip etme (N= 55, yüzde 23.6) ve ödevler için yardımcı materyal sağlama (N= 24, yüzde 15.5) amaçlı interneti kullanan katılımcılara göre sık internet kulla-

nımına karşılık gelen “her gün düzenli kullanım” kategorisinde daha yüksek oranlara ulaştıkları gözlenmiştir.

Katılımcıların interneti kullanım amaçlarına göre internet bağımlılık oranları incelendiğinde ise, interneti online oyun oynamak (yüzde 40.4) ve sörf yapmak (yüzde 38.3) için kullanan katılımcıların; diğer amaçlarla interneti kullanan katılımcılara göre internet bağımlılık oranlarının daha yüksek olduğu görülmüştür. Diğer bir ifadeyle online oyun oynamak ve sörf yapmak amaçlı kullanım internet bağımlılığının en önemli faktörleri olarak öne çıkmaktadır.

Söz konusu çapraz tablonun ki-kare analiz sonuçları da incelenmiş ve bu farklılaşmanın anlamlı olduğu ortaya konmuştur ($X^2= 65.6$, $p< .001$).

Katılımcıların interneti kullanım amaçlarına göre riskli kullanıcı oranları incelendiğinde de

interneti sörf yapma (yüzde 45.2) ve e-mail/anında mesajlaşma (yüzde 40.8) amaçlı kullanan katılımcıların; diğer amaçlarla interneti kullananlara göre daha yüksek oranlarda riskli kullanıcı grubunda yer aldıkları dikkati çekmektedir.

Tablo 10. Demografik Değişkenler ve İnternet Kullanım Davranış Değişkenleri ile İnternet Bağımlılığına İlişkin Doğrusal Ayırma Analizi (Linear Discriminant Analysis)

BAĞIMSIZ DEĞİŞKENLER	Structure Coefficients
Demografik Değişkenler	
Cinsiyet (erkek=1)	-0.11
Aylık Ortalama Harcama	-0.02
İnternet Kullanım Davranışları	
İnternete Duyulan Güven	0.25***
İnternet Kullanım Süresi	0.93***
İnternete Bağlanılan Yer ^a	
Evden	-0.70
Okuldan	0.23
İnternet Cafeden	0.12
Kütüphaneden	-0.03
Tanıdıkların İşyeri/Evi	0.002
İnternet Kullanım Amaçları ^b	
Olayları/Gelişmeleri Takip Etmek	0.14*
E-Mail ve Anında Mesajlaşma	0.18
Online Oyun Oynama	0.13**
Webde Sörf Yapma	0.15**
Online Alışveriş Yapmak	0.10
Benim İçin Hobi	0.25**
<i>Eigenvalue</i>	0.26
<i>Canonical Correlation</i>	0.45
<i>Serbestlik Derecesi</i>	15.00
<i>Wilks' Lambda</i>	0.79
<i>Significance</i>	$p< .001$
Group Centroids	
Bağımlılar	0.92
Bağımlı Olmayanlar	-0.28
Cases Correctly Classified	% 75.3

^a Değişkenler kukla değişkene dönüştürülmüş, "yurttan" referans alınmıştır.

^b Değişkenler kukla değişkene dönüştürülmüş, "ödevler için yardımcı materyal sağlama" referans alınmıştır.

*** $p< .001$, ** $p< .01$, * $p< .05$

3.9. İnternet Bağımlıları ve Bağımlı Olmayanlar Arasındaki Farklılıklar

İnternet bağımlılarının bağımlı olmayanlardan nasıl farklılaştığını ortaya koymak amacıyla doğrusal ayırma analizi (linear discriminant

analysis) uygulanmıştır. Bu sayede bağımlıları bağımlı olmayanlardan ayırt etmede etkili değişkenlerin önem sırasının da belirlenmesi amaçlanmıştır. Bağımsız değişkenler setinde demografik değişkenler, internet kullanım davranışları başlığı altında internete bağlanılan

yer ve internet kullanım amaçları değişkenlerine yer verilmiştir. Amaç, bu değişkenlerin farklılaştırma etkilerini test etmek ve internet bağımlılarının çok boyutlu olan profillerini ortaya koymaktır. Tablo 10'da analizin sonucunda ortaya çıkan modelin anlamlı olduğu görülmektedir (Wilk's Lambda = 0.79, $p < .001$). Katılımcıların % 75.3'ü doğru şekilde gruplandırılmıştır. Gerek katılımcıların gruplandırılma oranı, gerekse de Lambda değeri analizin ayırt etme yeteneğinin ne kadar güçlü olduğunu ortaya koymaktadır.

Sonuçların yer aldığı Tablo 10'da da görüldüğü üzere, demografik değişkenlerin ve internete bağlanılan yer değişkenlerinin ayırt edici bir etkisi bulunmamaktadır. Diğer yandan internet kullanım davranışları başlığı altında yer alan değişkenler içerisinde bağımlıları bağımlı olmayanlardan ayıran en güçlü iki değişken sırasıyla internet kullanım süresi ve internete duyulan güven değişkenleri olduğu ortaya konmuştur. İnternet kullanım süresinin ve internete duyulan güvenin artması bağımlı kullanıcıları, bağımlı olmayanlardan ayıran en güçlü internet kullanım davranışlarıdır. Daha açık bir ifadeyle internet bağımlıları daha uzun süre internet kullanmakta ve internete daha fazla güven duymaktadırlar.

İnternet kullanım davranışları bağımsız değişken seti altında yer alan diğer bir değişken ise internet kullanım amaçları değişkenidir. Analiz sonuçlarına göre ödevler için yardımcı materyal sağlama amacına göre (bu değişken referans alındığı için) interneti hobisi olduğu için kullanma internet bağımlılığının (internet kullanım amaçları değişkenleri içerisinde) en güçlü ayırt edici değişkenidir. Diğer bir ifadeyle internet bağımlıları interneti ödevleri için yardımcı materyal sağlama amaçlı kullanımdan daha çok hobi amaçlı, webde sörf yapma, olayları/gelişmeleri takip etme ve online oyun oynama amaçlı kullanılmaktadırlar.

SONUÇ ve TARTIŞMA

İnternet tüm dünyada gündelik hayatın ayrılmaz bir parçası haline gelen heyecan verici yeni bir iletişim ortamıdır. Ancak internetin bilgi arama, sosyal etkileşim ve ticari işlemleri kolaylaştırmanın yanında farklı amaçlarla aşırı kullanımı, internet bağımlılığını toplumlarda

sık görülür hale getirmiştir. İşte betimleyici bir tasarıma sahip ve örneklemini Selçuk Üniversitesi öğrencilerinin oluşturduğu bu alan araştırması sonuçlarına göre; çalışmaya katılan öğrencilerin yüzde 23,2'si internet bağımlısı, yüzde 28,4'ü ise riskli internet kullanıcılarıdır. Diğer bir ifadeyle katılımcıların yüzde 51,6'sı gibi oldukça önemli bir bölümü "problemlili internet kullanıcı" olarak nitelendirilebilir. Benzer çalışma sonuçları dikkate alındığında bu değerler gerçekten yüksek oranlardır.

Araştırmada riskli kullanıcılar ve bağımlılık belirtisi taşıyan grubun, haftalık internet kullanım sıklığı bakımından yüksek oranlara sahip olduğu ortaya konulmuştur. Sonuçlara göre riskli kullanıcılar ve bağımlılar, her gün düzenli ya da haftada 4-5 gün internet erişimine sahiptirler. Bir başka anlatımla daha sık internet kullanımı, bağımlılık oluşturmada önemli bir faktör olarak ön plana çıkmaktadır.

Cinsiyet, öğrenim görülen sınıf, ikamet şekli ve gelir düzeyi değişkenlerine bağlı olarak internet bağımlılığı ve riskli kullanıcı oranları farklılık göstermemektedir. Diğer yandan evden ve yurttan internete bağlanan katılımcıların, diğer yerlerden internete bağlanan katılımcılara göre bağımlılık oranının ve riskli kullanıcı oranlarının daha yüksek olduğu göze çarpmaktadır. Aslında bu sonuç pek şaşırtıcı sayılmaz. Çünkü öğrenciler evden ve yurttan diğer ortamlara göre daha rahat internet erişimine sahiptirler.

Çalışma sonucunda katılımcıların interneti kullanım amaçlarına göre internet bağımlılıklarının da farklılaştığı sonucu elde edilmiştir. Buna göre interneti online oyun oynamak ve sörf yapmak amacıyla kullanan katılımcılar arasında, diğer amaçlarla interneti kullanan katılımcılara göre bağımlılık oranları daha yüksektir. Gündelik hayatta özellikle gençlerin saatlerce hatta günlerce bilgisayar başında oyun oynadıkları düşünüldüğünde, bu sonuç daha anlamlı olacaktır. Söz konusu durum aynı zamanda gençlerin gerçek hayata karşı takındıkları tavrı ve okuldaki durumlarını ciddi şekilde etkilemeye açıktır.

İnsan yaşamına çeşitli fırsatların yanında sorunlar da getiren bir internet çağında yaşamaktayız. Bu sorunların başında hiç kuşkusuz internet bağımlılığı gelmektedir. Özellikle Türki-

ye'nin genç bir nüfusa sahip olduğu göz önünde bulundurulduğunda, konunun önemi daha da artmaktadır. Burada yürütülen çalışma, söz konusu sorunun mevcut değerlendirilmesine bir nebze katkı sağlamış olsa da, bu alanda daha fazla çalışmanın yapılmasına ihtiyaç bulunmaktadır. Gelecekteki araştırmalar daha geniş bir örnekleme giderek toplumun farklı kesimlerini hedef alabilirler. Böylesi araştırmalarda elde edilecek bulgular kuşkusuz araştırmacılara karşılaştırmalar yapma bakımından veri kolaylığı sağlayacaktır. İnternet bağımlılığı insanları toplumdaki diğer kişilerden uzaklaştırarak yalnızlık mı oluşturduğu ya da yalnızlığın internet bağımlılığını tetiklediği cevap bekleyen sorular arasında yer almaktadır. Yine Türkiye'de gelecekte yapılacak araştırmalar; bağımlılık faktörü/faktörleri üzerinde daha detaylı durabilirler. Acaba bir insan bağımlı ise, gerçekte neye bağımlıdır? Sanal ortamda chat ve arkadaş bulmaya mı? Yüzyüze iletişimin olmaması dolayısıyla insanların farklı kimliklerle farklı roller üstlenme tarzlarına mı? Online oyunlar ya da kumar alışkanlıkları mı? Pornografik içerikli web siteleri mi? Ya da gereğinden fazla bilgiye olan talep mi?

KAYNAKLAR

Balta Ö Ç ve Horzum M B (2008) Web Tabanlı Öğretim Ortamındaki Öğrencilerin İnternet Bağımlılığını Etkileyen Faktörler, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Derg, 41 (1), 187-205.

Cengizhan C (2003) Öğrencilerin Bilgisayar ve İnternet kullanımında Yeni Bir Boyut: Bağımlılık. <http://mimoza.marmara.edu.tr/~cahit/Yayin/bildiri/inet-tr03/index2.html>, adresinden 16.02.2009 tarihinde erişilmiştir.

Chen K, Tarn J M ve Han B T (2004) Internet Dependency: It's Impact on Online Behavioral Patterns in E-Commerce, Human Systems Management, 23, 49-58.

Chou C ve Hsiao M C (2000) Internet Addiction, Usage, Gratification, and Pleasure Experience: The Taiwan College Students Case, Computers & Education, 35 (1), 65-80.

Chou C, Condrón L ve Belland, J C (2005) A Review of the Research on Internet Addiction, Educational Psychology Review, 17 (4), 363-388.

Ekinci A (2002) Aziz Antonius'un Baştan Çıkarılması: Bir Kötü Alışkanlık Olarak İnternet. COGİTO Dergisi, Kış 2002, <http://www.felsefeekibi.com/site/default.asp?PG=50> adresinden 16.02.2009 tarihinde erişilmiştir.

Goldberg I (1996) Internet Addiction Disorder. Retrieved February 10.2009 from <http://www.rider.edu/~suler/psyber/supportgp.html>.

Işık U (2007) Medya Bağımlılığı Teorisi Doğrultusunda İnternet Kullanımının Etkileri ve İnternet Bağımlılığı, Doktora Tezi, S Ü, Sos. Bil. Enst., Konya.

Johansson A ve Götestam K G (2004) Internet Addiction: Characteristics of a Questionnaire and Prevalence in Norwegian Youth (12-18 years), Scandinavian Journal of Psychology, 45, 223-229.

Kandell J J (1998) Internet Addiction on Campus: The Vulnerability of College Students, CyberPsychology & Behavior, 1 (1), 11-17.

Leung L (2004) Net-Generation attributes and Seductive Properties of the Internet As Predictors of Online Activities and Internet Addiction, CyberPsychology & Behavior, 7 (3), 333-348.

Lin S S J ve Tsai C C (2002) Sensation Seeking and Internet Dependence of Taiwanese High School Adolescents, Computers in Human Behavior, 18, 411-426.

Morahan-Martin J ve Schumacker P (2000) Incidence and Correlates of Pathological Internet Use among College Students, Computers in Human Behavior, 16, 13-29.

Nalwa K ve Anand A P (2003) Internet Addiction in Students: A Cause of Concern, CyberPsychology & Behavior, 6 (6), 653-656.

Niemz K, Griffiths M ve Banyard P (2005) Prevalence of Pathological Internet Use among University Students and Correlations with Self-Esteem, the General Health Questionnaire (GHQ), and Disinhibition, CyberPsychology & Behavior, 8 (6), 562-570.

Sally L P M (2006) Prediction of Internet Addiction for Undergraduates in Hong Kong, Baptist University, Hong Kong, UMI Dissertation Information Service.

Scherer K (1997) College Life On-line: Healthy and Unhealthy Internet Use, Journal of College Student Development. Retrieved February 10.2009 from http://findarticles.com/p/articles/mi_qa3752/is_199711/ai_n8776618.

Simkova B ve Cincera J (2004) Internet Addiction Disorder and Chatting in the Czech Republic, *CyberPsychology & Behavior*, 7 (5), 536-539.

Song I, Larose R et al. (2004) Internet Gratifications and Internet Addiction: On the Uses and Abuses of New Media, *CyberPsychology & Behavior*, 7 (4), 384-394.

Soule L C, Shell L W ve Kleen B A (2003) Exploring Internet Addiction: Demographic Characteristics and Stereotypes of Heavy Internet Users, *The Journal of Computer Information Systems*, 44 (1), 64-73.

Tsai C C ve Lin S S J (2003) Internet Addiction of Adolescents in Taiwan: An Interview Study, *CyberPsychology & Behavior*, 6 (6), 649-652.

Wang W (2001) Internet Dependency and Psychosocial Maturity among College Students, *Int. J. Human-Computer Studies*, 55, 919-938.

Young K S (1998) Internet Addiction: The Emergence of a New Clinical Disorder, *CyberPsychology & Behavior*, 1 (3), 237-244.

Young K S (2004) Internet Addiction: A New Clinical Phenomenon and Its Consequences, *American Behavioral Scientist*, 48 (4), 402-415.

Yuen C N ve Lavin M J (2004) Internet Dependence in the Collegiate Population: The Role of Shyness, *CyberPsychology & Behavior*, 7 (4), 379-383.